

Т.І.Стойчик

кандидат педагогічних наук

(Криворізький професійний гірничо-технологічний ліцей, Україна)

**ПІДГОТОВКА КОНКУРЕНТОЗДАТНИХ ФАХІВЦІВ
У ПРОФЕСІЙНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ**

Значні трансформаційні процеси в Україні, що інсперовані глобалізацією, сьогодні потребують переосмислення освітніх цілей, завдань, імперативів освіти. У межах освітнього процесу в різних навчальних закладах система освіти змушена враховувати глобальний контекст дій та наслідків.

Сьогодні українська система професійної освіти опинилася перед низкою викликів. Виклик – це складне завдання, яке, якщо буде успішно вирішене, породить нові або додаткові можливості. Якщо виклик (гострі проблеми) ігнорується і завдання, яке він ставить, не вирішується, то ситуація перетворюється в загрозу [2, с.11]. Такими ситуаціями в умовах глобалізації можуть виступати ускладнення освітніх процесів, поширення інформаційних, інтеграційних та дезінтеграційних тенденцій, індивідуальна та колективна мобільність, інтенсифікація розмаїття освітніх просторів та середовищ, зростання ролі знання в суспільному житті.

При цьому в процесі підготовки фахівців високої кваліфікації виявляються суперечності, які потребують вирішення, зокрема, між:

- необхідністю підготовки фахівців високої кваліфікації та існуючої системою їх освіти та науково-методичного супроводу в навчальному процесі;
- необхідністю підготовки конкурентоздатних фахівців та існуючою системою професійної освіти, що не забезпечує належним чином мобільність і конкурентоздатність фахівців на ринку праці;
- особистісно-професійним розвитком фахівця в умовах навчального закладу та недостатніми можливостями цього аспекту в його майбутній конкурентоздатності.

Слід додати, що конкурентоздатний фахівець – це суб'єкт професійної діяльності, який досягає найкращих показників у конкурентних умовах трудової діяльності за рахунок максимальної інтеграції необхідних для цього компетентностей [1, с.7]. Саме конкуренція виступає як конкретна ситуація, явище, в якій формується та розвивається конкурентоздатність будь-якого суб'єкта на основі психологічної взаємодії учасників виробничого процесу.

На сучасному етапі переходу від індустріального до постіндустріального суспільства в економічно розвинених країнах світу до 80% вартості національного багатства складає вартість людського капіталу, цінність якого значною мірою визначається якістю сформованих у процесі навчання професійних компетентностей та рівнем інтелектуального розвитку людини.

Сьогодні система професійної освіти є джерелом поповнення ринку праці кваліфікованими робітничими кадрами — основною продуктивною силою матеріальних благ для суспільства. Швидкоплинні зміни умов життя, демократизація суспільства, конкуренція і становлення ринкових відносин висувають нові вимоги до формування фахівця для сучасного ринку праці. Затребуваними стають лише конкурентоздатні фахівці, які володіють високими професійними вміннями та навичками, які вміють проектувати і управляти виробничою ситуацією, готові до взаємодії та змін, тобто професійно мобільні. На думку Л. Л. Сушенцевої, професійна мобільність, передбачає володіння особистістю відповідними компетенціями, що уможливають гнучкість, швидку орієнтацію в професії, конкурентоздатність на ринку праці, готовність до підвищення кваліфікації, перекваліфікації, самоосвіти. Професійна мобільність виявляється в професійно-педагогічній діяльності та забезпечує самовизначення й самореалізацію в житті і праці на основі сформованості ключових компетенцій та базових професійних кваліфікацій, а також у прагненні змін для себе, власної професійної сфери та життєвого середовища [3, с.158].

Підготовка конкурентоздатного фахівця повинна включати соціально-професійну мобільність, що має міждисциплінарний зміст і розкривається у

контексті трьох підходів: системний, особистісно-діяльнісний та компетентнісний. Саме компетентнісний підхід в сучасній професійній освіті займає ведуче положення, тому що він сприяє переходу від орієнтації на відтворення знань до їх застосування.

Отже, компетентнісний підхід ставить на перше місце вміння фахівця вирішувати проблеми. Це поняття охоплює знання та навички, а також такі категорії як готовність до пізнання, здатність до соціальної адаптації і дозволяє розкрити бажаний результат освіти через сукупність різного роду компетенцій.

Таким чином компетентнісний підхід допомагає створенню умов для опанування комплексом певних компетенцій в процесі професійної підготовки, які містять в собі потенціал та здібності майбутнього фахівця до виживання та стійкої життєдіяльності в умовах сучасного багатофакторного полікультурного середовища, що стане основою наших подальших досліджень.

Література

1. Концептуальні засади психолого-педагогічної підготовки конкурентоздатного фахівця в умовах післядипломної педагогічної освіти (на вибірці науково-педагогічних працівників) / Л. М. Сергеева, О. І. Бондарчук, М. І. Скрипник, А. О. Молчанова, О. А. Філь; Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». — К., 2015. — 27 с.
2. Кремень В. Г. та ін. Філософія управління: підручник / В. Г.Кремень, С. М. Пазиніч, О. С. Пономарьов. — Вид.2-ге, доповн. і переробл. — Харків: НТУ «ХПШ». — 2008. — 524 с.
3. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Лілія Сушенцева; за ред. акад. НАПН України Н. Г. Ничкало. — Кривий Ріг : Видавничий дім, 2011. — 438 с.